

การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1  
THE EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATION BASED ON  
THE FOUR BRAHMAVIHARA PRINCIPLES BY ADMINISTRATORS  
OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE OFFICE OF LOEI  
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1



<sup>1</sup>พิมล ไชยะสิทธิ์, <sup>2</sup>พระครูปริยัติคุณรังษี และ <sup>3</sup>พระครูปลัดสมชัย นิสฺสโภ

<sup>1</sup>Phimon Chaiyasit, <sup>2</sup> Phrakhru Pariyattikhunrangsi  
and <sup>3</sup>PhrakhruPaladSomchai Nissapho

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย  
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

<sup>1</sup>Phimon.chaiyasit.yuy@gmail.com

**Received : May 25, 2024; Revised : June 26, 2024; Accepted : August 30, 2024**

### บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 2) เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 และ 3) เพื่อเสนอแนวการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. การ บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย

<sup>1</sup>นิสิต, หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

<sup>2</sup>ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร., สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

<sup>3</sup>อาจารย์, ดร., สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ และ ด้านการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ ดังนั้นควรมีการปรับปรุงด้านการบริหารงานบุคคลที่มีค่า ต่ำสุด ให้ดียิ่งขึ้น 2. การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากร ทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 1 โดยภาพรวมทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด สามารถเรียงลำดับจาก มากไปหาน้อยได้ดังนี้ เมตตา มุทิตา อุเบกขา และกรุณา ตามลำดับ 3. แนวทางการบริหาร สถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลอย เขต 1 พบว่า ด้านเมตตา ผู้บริหารควรให้ความเป็นกันเองกับบุคลากร พุดจาด้วย ถ้อยคำไพเราะ น่าฟัง มีวาจาที่สุภาพอ่อนโยน มีความยืดหยุ่นใส่ใจความต้องการของนักเรียน บุคลากรในสถานศึกษา ด้านกรุณา ผู้บริหารควรให้การปรึกษาแนะนำด้วยความ ยินดี มีความ จริจใจ ให้เกียรติบุคลากร เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และวางตนอย่างเสมอต้นเสมอปลายใน ฐานะผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ด้านมุทิตา ผู้บริหารควรประเมินอย่างชัดเจนตรงไปตรงมาโปร่งใส มี น้ำใจไม่งินงูดาย ควรแสดงความยินดีเมื่อบุคลากรได้เลื่อนตำแหน่งหรือได้รับรางวัลมีการให้รางวัล เพื่อเป็นกำลังใจและเป็นแบบอย่างให้กับคนอื่น ๆ ด้านอุเบกขา ผู้บริหารควรดูแลเอาใจใส่แก่นักเรียน ครูอยู่เสมอ แสดงความเป็นมิตรต่อนักเรียน ต่อบุคลากร ให้ความช่วยเหลืออย่างเท่าเทียมกันดูแล เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร และประเมินผลงานอย่างยุติธรรม

**คำสำคัญ :** การบริหารสถานศึกษา, หลักพรหมวิหาร 4, ผู้บริหารสถานศึกษา

## Abstract

The objectives of this research are: 1) to study the administration of educational institutions under the office of Loei primary educational service area 1; 2) to study the administration of educational institutions based on the four brahmavihara principles by administrators under the office of Loei primary educational service area 1; 3) to propose guidelines for the administration of educational institutions based on the

four brahmavihara principles by administrators under the office of Loei primary educational service area 1. The research results were as follows: 1. The administration of educational institutions by administrators under the Office of Loei Primary Educational Service Area 1, indicated that both administrators and personnel under this office had an overall high level of opinion regarding the administration. When considering each aspect, all scored highly, with the following order from most to least: general administration, budget administration, academic administration, and personnel administration. Thus, improvements in personnel administration, the lowest-scoring aspect, are recommended. 2. The administration of educational institutions based on the Four Brahmavihara Principles by administrators under the Office of Loei Primary Educational Service Area 1, revealed that administrators and educational personnel under this office had a high level of opinion overall, with the following order from most to least: Metta (loving-kindness), Mudita (sympathetic joy), Upekkha (equanimity), and Karuna (compassion). 3. The proposed guidelines for managing educational institutions based on the Four Brahmavihara Principles are as follows: Metta (Loving-kindness): administrators should foster a friendly atmosphere with personnel, speak in pleasant and gentle tones, and show flexibility and attentiveness to the needs of both students and staff. Karuna (Compassion): administrators should offer advice and guidance with joy, sincerity, and respect for personnel, honoring their dignity and consistently behaving in a moral and ethical manner. Mudita (Sympathetic Joy): administrators should assess clearly, directly, and transparently, showing compassion and not being indifferent. They should express joy when personnel are promoted or receive awards, providing awards as encouragement and setting an example for others. Upekkha (Equanimity): administrators should consistently care for and pay attention to both students and teachers, show friendliness towards all school members, provide equal assistance, attend to personnel's work, and evaluate performance fairly.

**Keywords :** The educational institution administration based, The four brahmavihara principles, Administrators of educational

## บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ การที่ประเทศจะเจริญก้าวหน้าไป ได้จึงจำต้องอาศัยการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งการพัฒนาในด้าน ต่างๆ จะต้องอาศัยกำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ เนื่องจากคนเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งกว่าทรัพยากร ใดๆ แต่คนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา รัฐจึงต้อง ให้ ความสำคัญในการจัดการศึกษา จึงได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยฉบับปีพุทธศักราช 2560 หมวด 5 มาตรา 54 ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุก คนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดย ไม่เก็บค่าใช้จ่าย” โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษา ดังกล่าว มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล (บุญศรี ไพรัตน์, 2560)

ประเทศไทยมีศาสนาพุทธเป็นศาสนาหลักของชาติที่มีความเจริญมั่นคงมานานๆ และมี ผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนไทย พุทธศาสนาเชื่อมกันอย่างมาก จนไม่ สามารถแยกจากกันได้ มีบทบาทสำคัญในการรวมพลังและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชาติ นอกจากนี้ ยังเป็นที่มาของขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ ของคนไทย การใฝ่ธรรม ทัศนคติ และความรู้สึกนึกคิดของคนไทยถูกผลักดันโดยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ ในการปกครองและบริหารสังคมไทย หลักธรรมและคำสั่งสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามี ความสำคัญมาก มีความสอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของสังคมปัจจุบัน สามารถ นำไปใช้เพื่อเสริมสร้างวินัยและความเป็นระเบียบในชีวิตประจำวันของบุคคลและองค์กรต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น พระพุทธเจ้าทรงชี้แนะไว้ว่าถ้าสังคมใดปราศจาก สังคหวัตถุ 4 แล้ว สังคมนั้นก็จะมีแต่ความยุ่งเหยิง ไร้สันติสุข ด้วยเหตุดังกล่าวพุทธศาสนิกชนจึงทำ ความเข้าใจเรื่องสังคหวัตถุ 4 ให้ถ่องแท้ดังต่อไปนี้ ทาน คือ การให้ การเสียสละ หรือให้ปันสิ่งของ ใดๆ ตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ไม่ ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้แต่ฝ่ายเดียว คุณธรรมข้อนี้ จะช่วยให้เราไม่เป็นคนละโมภ ไม่เห็นแก่ตัว เราควรคำนึงอยู่เสมอว่า ทรัพย์สินสิ่งของที่เรามาหาได้ ไม่ใช่สิ่ง จีรังยั่งยืน เมื่อเราสิ้นชีวิตไปแล้วก็ไม่สามารถจะนำติดตัวไปได้ การเสียสละ การบริจาคทำน ต่อกัน ปิยวาจา คือ การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจไม่พูด หยาบคาย ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์และเหมาะสมกับกาลเทศะ พระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญกับการ พูดเป็นอย่างยิ่ง เพราะการพูดเป็นบันไดขั้นแรกที่จะการบริหารการศึกษาในปัจจุบันนั้นได้มีการ พัฒนาและเปลี่ยนแปลงโดยยึดแนวทางตาม ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติตามมาตรา 39 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจบริหารจัดการ 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ การบริหาร งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป

(สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545) ไปสู่คณะกรรมการและสำนักงานในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างบทบาทที่ชัดเจนมากมายเพื่อบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สำคัญที่ผู้นำต้องกำหนดบทบาทของตนเองอย่างชัดเจน เพื่อทำหน้าที่ในฐานะผู้นำของสถานศึกษา และจำเป็นต้องกำหนดบทบาทในการปฏิบัติงานกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ในทางที่จะสามารถประสานความร่วมมือเพื่อดำเนินกิจกรรมภายในสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่ รวมถึงการกำหนดบทบาทในการบริหารจัดการภาระงานทั้งระบบของโรงเรียนให้มีระเบียบและชัดเจน ผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพในการบริหารต้องมีความรู้และทักษะทางการบริหาร รวมทั้งใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ตีพิมพ์มากมายนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถดึงดูดความสนใจและความไว้วางใจจากบุคลากรร่วมงานตามหลักครองตนเอง ครองคนและครองงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เป็นหน่วยงานหลักที่มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีหน้าที่จัดทำ แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรฐาน และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติการสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้มีแผนพัฒนามาตรฐาน และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ แต่อย่างไรก็ตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ยังมีปัญหาและ อุปสรรคด้านการบริหารจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน หรือจุดอ่อน ดังนี้ 1) บุคลากรบางตำแหน่งมีความสามารถ เฉพาะบุคคลไม่ตรงตามโครงสร้างการ บริหารงานไม่สามารถตอบสนองตาม ผลสัมฤทธิ์ที่ตั้งไว้ 2) ผู้บริหารยังขาดการสื่อสารที่ชัดเจนกับ ผู้ใต้บังคับบัญชา 3) บุคลากรบางส่วนมี ความตระหนักรู้ในการปฏิบัติงานและพัฒนางานให้เกิด ประสิทธิภาพน้อย 4) บุคลากรบางคนยังปฏิบัติงานไม่ตรง ตามคุณวุฒิ เป็น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1, 2566)

ดังนั้น ผู้วิจัยในถานะนินิตที่กำลังศึกษาในสาขาพุทธบริหารการศึกษา และเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีความสนใจในการศึกษาการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน และการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนการนำข้อมูลที่ได้เสนอเป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เพื่อ

จะได้ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ต่อไป

## วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
2. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
3. เพื่อเสนอแนวการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

## วิธีดำเนินการวิจัย

### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 1,370 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 302 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา นักวิชาการ และพระสงฆ์จากสถานศึกษาที่มีแนวทางในการปฏิบัติที่ดี จำนวน 5 รูป/คน

### 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

### 3. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

## ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ร่วมกับชุมชน ส่วนผู้บริหารสรรหาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนหลากหลายวิธีเหมาะสำหรับนักเรียนแต่ละคน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารตรวจสอบติดตามโดยให้มีรายงานการใช้งบประมาณ รองลงมาคือ ผู้บริหารได้มีการใช้จ่ายงบประมาณอย่างตรงไปตรงมาตามระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมาย ส่วนผู้บริหารได้จัดทำแผนงานโดยมีการประมาณการรายรับรายจ่ายตลอดจนคาดการณ์อย่างเหมาะสมตามแผนงานที่กำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหาร

สถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ด้านการบริหารงานบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารมีการกำหนดแผนงานบุคลากรทำงานสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษา รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลโดยใช้หลักคุณธรรมอย่างเหมาะสมและทันสมัย ส่วนผู้บริหารประเมินวิทยฐานะครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ด้านการบริหารงานทั่วไป ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้ทันสมัยเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน คุ่มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ครอบคลุมเป้าหมายอย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุด ส่วนผู้บริหารดำเนินการให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการประเมิน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ เมตตา มุทิตา อุเบกขา และกรุณา ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านเมตตา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ด้านเมตตา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการทำงานเป็นทีมโดยสร้างบรรยากาศการทำงานที่เปิดกว้างและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงความเมตตาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาได้โดยการให้ความสำคัญกับความเป็นอยู่ของผู้ใต้บังคับบัญชา ดูแลเอาใจใส่เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชามีปัญหา สนับสนุนการทำงานและการพัฒนาของผู้ใต้บังคับบัญชา ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนอย่างอ่อนน้อมถ่อมตน เข้าถึงง่าย และไม่แบ่งแยก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.2 ด้านกรุณา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษาเลย เขต 1 ด้านภรรณา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษา สร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการทำงาน เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกถึงความปลอดภัยและได้รับการสนับสนุน รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงความภรรณาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาได้โดยการให้ความสำคัญกับความเป็นอยู่ของผู้ใต้บังคับบัญชา ช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อประสบปัญหาหรืออุปสรรค โดยไม่เลือกปฏิบัติ ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการทำงานอย่างมีจิตสาธารณะ และเป็นแบบอย่างที่ดีในการช่วยเหลือผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.3 ด้านมุทิตา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษาเลย เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษาเลย เขต 1 ด้านมุทิตา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษา ปฏิบัติตนอย่างอ่อนน้อมถ่อมตนและเข้าถึงง่าย เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกถึงความจริงใจในการแสดงความยินดี ผู้บริหารควรชื่นชมความสำเร็จของผู้ใต้บังคับบัญชาโดยตรงไปตรงมา รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความสำคัญกับความสำเร็จของผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งในด้านการทำงานและด้านส่วนตัว ผู้บริหารควรชื่นชมความสำเร็จของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่แบ่งแยกส่วนผู้บริหารสถานศึกษา ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงเพศ เชื้อชาติ หรือศาสนา ผู้บริหารควรส่งเสริมการทำงานอย่างมีจิตสาธารณะเพื่อให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของการชื่นชมผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.4 ด้านอุเบกขา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษาเลย เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษาเลย เขต 1 ด้านอุเบกขา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เปิดกว้างและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและกฎระเบียบของสถานศึกษา รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงเพศ เชื้อชาติ หรือศาสนา ผู้บริหารควรส่งเสริมการทำงานอย่างมีจิตสาธารณะเพื่อให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของความยุติธรรม ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนอย่างเที่ยงธรรมและยุติธรรม โดยไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ผู้บริหารควรคำนึงถึงผลประโยชน์ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ย

3. การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษาเลย เขต 1 การศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษา

เลย เขต 1 เป็นการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยมีแบบฟอร์มข้อมูลรายละเอียดที่ผู้วิจัยทำขึ้นเอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ได้ผลดังต่อไปนี้

3.1 การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านวิชาการนั้นผู้บริหารตลอดจนบุคลากรครู ต้องฝึกอบรมเรียนรู้หลักของพรหมวิหารเสียก่อน จะช่วยให้ผู้อำนวยการ ครู และบุคลากร เข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น พัฒนาทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการแก้ปัญหา ส่งผลดีต่อการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารควรรู้จักหลักแห่งพรหมวิหาร เช่น เมตตาและกรุณาสร้างความอบอุ่นใจ มุทิตาสรางความยินดีในความสำเร็จ อุเบกขาสร้างความเป็นกลาง ส่งผลให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัย กระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงออก ใฝ่รู้ และตั้งใจเรียน ผู้บริหารควรพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สนับสนุนนักเรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้ ช่วยให้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน ตามหลักแห่งพรหมวิหารคือเมตตา ผู้บริหารควรจัดการเรียนรู้ที่เท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติยึดหลักความเป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ ดังหลักพรหมวิหาร 4 การมีอุเบกขา และผู้บริหารควรมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ปลูกฝังค่านิยมที่ดี ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล ส่งเสริมความสามัคคี การเคารพซึ่งกันและกัน และความรับผิดชอบต่อสังคม ส่งผลต่อภาพลักษณ์และชื่อเสียงของสถานศึกษา

3.2 การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านงบประมาณนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องมีการจัดสรรงบประมาณตามหลักเมตตาและกรุณา เน้นการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส มุทิตาสรางความยินดีในการแบ่งปัน อุเบกขาสร้างความเป็นกลาง โปร่งใส ตรวจสอบได้ ในการจัดทำแผนงบประมาณผู้บริหารควรดำเนินการตามหลักการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ ร่วมรับผิดชอบสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณเป็นการนำหลักมุทิตามาใช้ ผู้บริหารควรนำหลักพรหมวิหารมาจัดสรรงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเมตตา เน้นการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา กรุณา สนับสนุนการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส มุทิตา ส่งเสริมกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม อุเบกขา พิจารณาความเหมาะสม โปร่งใส ตรวจสอบได้ การพัฒนาอย่างยั่งยืนก็มาจากการจัดสรรงบประมาณ ผู้บริหารต้องมีเมตตามุ่งสร้างอนาคตที่ดี พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และต้องดูความสมดุลโดยใช้หลักอุเบกขา และที่ขาดไม่ได้เลยคือการใช้จ่ายอย่างประหยัดและคุ้มค่าหลักเมตตานั้นผู้บริหารต้องรู้คุณค่าของทรัพยากร รักษาและดูแลทรัพย์สินของสถานศึกษาด้วยความกรุณา มีความมุทิตาในการสนับสนุนการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพร่วมกัน สุดท้ายอุเบกขาต้องมีความสามัคคี ประหยัด มัธยัสถ์ ช่วยกันพัฒนาสถานศึกษาใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3.3 การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านงานบุคคล มีข้อดีหลายประการ แต่ต้องอาศัยความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ที่ถูกต้อง และการสนับสนุนอย่างจริงจังจากทุก

ฝ่าย ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจ แสดงความห่วงใย ให้เกียรติ และเข้าใจบุคลากร ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และส่งเสริมบุคลากร ยินดีในความสำเร็จของบุคลากร ยึดหลักความเป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ ผู้บริหารควรพัฒนาศักยภาพ ส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้ พัฒนาตนเอง สนับสนุนการอบรม พัฒนาความรู้ ทักษะ ยกย่อง ชื่นชม ผลงานของบุคลากร สนับสนุนโอกาสที่เท่าเทียม ผู้บริหารควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตา ปราบปรามคดีต่อบุคลากร ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน แก้ปัญหา ร่วมยินดีในความสำเร็จ แบ่งปันความสุข รักษาความสัมพันธ์ที่ดี ยึดหลักความเป็นธรรม ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี บรรยากาศอบอุ่น ปลอดภัย ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ร่วมยินดี แบ่งปันความสุข ยึดหลักความเป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ ผู้บริหารควรสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี วัฒนธรรมแห่งการช่วยเหลือ แบ่งปัน วัฒนธรรมแห่งการให้เกียรติ เข้าใจ วัฒนธรรมแห่งการยินดี ชื่นชม วัฒนธรรมแห่งความเป็นธรรม การดำเนินการทางวินัย การลงโทษ โดยใช้หลักความถูกต้องตามระเบียบควบคู่กับหลักคุณธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ตามหลักอุเบกขา

3.4 การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านการบริหารทั่วไป มีข้อดีหลายประการ แต่ต้องอาศัยความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์และพันธกิจที่ชัดเจน มุ่งสู่เป้าหมายสูงสุด มุ่งพัฒนาผู้เรียน ตามหลักความเมตตา ผู้บริหารควรจัดการบริหารสถานศึกษามีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ระบบที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน ระบบที่สนับสนุนบุคลากร ระบบที่ส่งเสริมความร่วมมือ ตลอดจนระบบที่ยึดหลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้ การบริหารงานทั่วไปนั้นผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศการทำงานที่เหมาะสม ใช้ความเมตตา สร้างบรรยากาศอบอุ่น ปลอดภัย สนับสนุนให้บุคลากรกล้าแสดงออก ใช้ความสามารถได้เต็มที่ในการทำงาน ในงานบริหารทั่วไปผู้บริหารควรสร้างผู้นำตามหลักพรหมวิหาร เมตตาปรารถนาดีต่อผู้อื่น กรุณาช่วยเหลือ สนับสนุน แก้ปัญหา ผู้นำที่ยินดีในความสำเร็จของเพื่อนร่วมงาน และที่สำคัญควรสร้างผู้นำที่ยึดหลักธรรม ความโปร่งใส ตามหลักแห่งพรหมวิหารเพื่อการทำงานจะได้มีประสิทธิภาพ และผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัย ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออก ใฝ่รู้ และตั้งใจเรียนตามหลักแห่งความเมตตา ดูแลสถานศึกษา อาคารสถานที่ ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน แก้ปัญหาร่วมกันอย่างสามัคคี ร่วมยินดี แบ่งปันความสุข กระตุ้นให้นักเรียนบุคลากรไฝ่หาความสำเร็จด้วยหลักแห่งมูทิตา

## อภิปรายผล

จากการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านด้านการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ พระภัทรพงษ์ ฐิตญาโณ (ปิตตาระโพธิ์) (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักพรหมวิหารรองลงมา คือ ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักพรหม วิหาร 4 และด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักพรหมวิหาร 4 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณตาม หลักพรหมวิหาร 4 ผลการเปรียบเทียบการเปรียบเทียบการบริหาร สถานศึกษาตามหลักพรหม วิหาร 4 จำแนกตามสถานภาพวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

2. การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ เมตตา มุทิตา อุเบกขา และกรุณา ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานที่ตั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 นั้นถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่หมู่บ้านรักษาศีล 5 และโรงเรียนวิถีพุทธอยู่จำนวนมาก ตลอดจนหลักพรหมวิหาร 4 ก็เป็นหลักธรรมที่สอดคล้องกลมกลืนกับงานบริหารอยู่แล้ว เป็นหลักธรรมที่ผู้บริหารทุกคนต้องมีและถือว่าสอดคล้องกับหลักการบริหารของนักวิชาการต่างประเทศ คือ การวางแผนขององค์กร การจัดองค์กร และการควบคุมการทำตามแผนองค์กร สอดคล้องกับ นันทพร ทองเชื้อ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านเมตตา ด้านกรุณา ด้านอุเบกขา และด้านมุทิตา

3. แนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ในงานทั้ง 4 ด้าน ผู้บริหารสามารถนำหลักพรหมวิหาร 4 เข้ามาบูรณาการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักพรหมวิหาร 4 เป็นหลักธรรมไม่ว่าใครเมื่อนำมาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ใช้เป็นหลักในการบริหารการทำงาน หลักการดำรงตนอยู่ในสังคม สอดคล้องกับ วรยุทธ พลศรี (2565) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิจัยสภาพคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 พบว่า โดยรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับมากและรายด้าน ทุก ด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านเมตตา รองลงมา ได้แก่ด้านมุทิตา ด้านกรุณา และด้านอุเบกขา ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2 ด้านเมตตา ผู้บริหารควรการบริหารงานด้วยความเป็นผู้มีมนุษย สัมพันธ์ที่ดีเคารพในสิทธิและศักดิ์ศรีด้านกรุณาผู้บริหารควรมีความกล้าตัดสินใจในการปรับปรุงการบริหารงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านมุทิตาผู้บริหารควรมีความเอาใจใส่เกี่ยวกับปัญหาและมีความ กระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเท่าเทียมกัน และด้านอุเบกขาผู้บริหารโรงเรียนควรมีการ บริหารการวางแผนด้วยความเที่ยงธรรมปราศจากอคติซึ่งสอดคล้องกับองค์ความรู้งานวิจัยที่ว่า คุณลักษณะของครูที่ดีตามหลักพรหมวิหาร 4 อย่างมีความสุข

## องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ผู้บริหารการศึกษาที่ดีควรเปรียบพร้อมด้วยคุณสมบัติทั้งด้านความรู้ หลักการบริหารภาวะผู้นำและมีคุณธรรมจริยธรรม สิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวบ่งบอกถึงสมรรถภาพของผู้บริหารการศึกษาซึ่งการสร้างคุณธรรมจริยธรรมเพื่อใช้ในการบริหารเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารที่จะทำให้สามารถดำเนินงานไปด้วยความราบรื่นและบรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะเห็นได้ว่านอกจากหลักวิชาการแล้วสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องมียู่ในตัวตนของ

ผู้บริหารการศึกษาคือคุณธรรมจริยธรรมหรือการมีหลักธรรมที่จำเป็นสำหรับการบริหารจัดการ การศึกษาเพื่อนำพองค์กรสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยหลักธรรมพรหมวิหาร 4 ที่ผู้บริหารการศึกษานำมาประยุกต์ใช้ในการบริหาร ซึ่งเป็นหลักธรรมที่สำคัญในการครองคนเพราะการที่เราสามารถครองใจคนได้ย่อมจะทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

## เอกสารอ้างอิง

- นันทพร ทองเชื้อ. (2565). แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2. Journal of Roi Kaensarn Academi. 7(1) (มกราคม), 90-102.
- บุญศรี ไพรัตน์. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปีพุทธศักราช 2560 หมวด 5 มาตรา 54. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ พศ.พัฒนา.
- พระภัทรพงษ์ ฐิตญาโณ (ปิตตาระโพธิ์). (2562). การบริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี. (2)1 (มกราคม- มิถุนายน), 1-10.
- วรยุทธ พลศรี. (2565). แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566. เลย: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.